

L' ART DEL PAGÉS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

Las Caixas de Préstams Rurals.

No es sols en Espanya sino també en altres paysos que la situació dels agricultors se fa cada dia mes penosa y difícil de soportar. Y aquí com en las demás parts lo pagés sol buscar ajuda en altres esferas y sobre tot la demana á las lleys. Aquestas, ben entesas poden fer molt y si classe hi há que mereixi ab preferencia auxili, es sens dubte la agrícola. Pero las lleys no ho fan tot sino que es precis que los agricultors mateixos procurin reunir totas sas forsas pera sortir d' una vegada y per sempre mes de sos eterns apuros. *Ajúdat y Deu t' ajudarà* diu un adagi molt antich.

No 's passa dia sens tenir noticia de multitud d' encants forsosos que trehuen los medis de subsistencia als pobres pagesos llensantlos en brassos de la desesperació. Aquest se troba apremiat per l' usurer entre cuals mans acabará per deixar sa última mojada de terra y son últim céntim; aquell se veu perseguit porque no pot pagar sas contribucions. Y en lo millor cas lo pagés arrastra una vida, no d' home sino mes be de planta.

Pera posar remey á tal estat de cosas es precis que lo agricultor fassa un esforz extraordinari; pero com gene-

ralment se troba sol en sos trevalls, se estrellaria, com fins aquí li ha succehit. Pera evitarho, lo millor será que busqui la manera d' associarse puix que la *unió fá la força*. Unida la classe agrícola y organizada, comensant per cada poble per petit que sia y extenent la organisació á las vilas, districtes y provincias, podrá ocupar y ocupará, sens dubte, lo lloch que en la societat li correspón com á fonament de la vera riqueza nacional.

La associació pot exténdrers á tots los terrenos que la agricultura abarca; cooperativas pera la adquisició de grans pera la sembra; cooperativas pera la introducció y compra de bestiar de pura rassa; cooperativas pera la compra d' adobs; cooperativas pera la venta dels productes, pera la fabricació de mantegas y formatges, etc., etc. cassinos agrícolas com á centres d' instrucció indispensable pera introduhir milloras y métodos nous. Pero totas aquestas empresas solen estrellarse, cuan falta lo principal, lo capital, ó lo que á n' éll equival lo crédit.

Hi ha, donchs, que comensar pera procurarse lo capital necessari, pera que l' agricultor, mitjantsant son treball, puga lliurarse de sos deutes, y emprendre luego tots aquells passos que fassin aumentar lo valor de sa propietat y treuren mes productos de sas terras.

Fá ja prop de quaranta anys que ab aquestos fins funcionan en Alemania las *Caixas de Préstams Rurals*, la primera de las que fou fundada per los Srs. Raiffeisen l' any 1849. Desde alashoras s' han propagat per tota la Alemania, Italia, Fransa, América, etc., lo cual proba que las bases sobre que descansan, son de las mes sólidas.

Segons l' article segon dels Estatuts propis d' aquestas *Caixas* lo fi que 's proposan, es millorar las condicions dels seus socis moral y materialment, crear los instituts pera 'l cas necessaris, procurar baix garantia comuna á n' els socis lo diner que necessitin y ocasionar los guanys ab los estalvis. Pera facilitar aquestos s' aceptan també

petitas cantidades cual import mínim determinará la Junta general.

A més, las *Caixas de Préstams Rurals* de Raiffeisen crean en son sí altres cooperativas com las de que mes amunt habém parlat. També procuran introduhir en sos districtes industrias convenientes (com la fabricació de taps de suro, de juguinas, etc.) per medi de las cuales los societaris pujan aumentar sos ingresos y ocuparse al mateix temps durant las llargas vetlladas d' hivern y los dias de pluja ó de neus.

Tres son las ventatjas materials que reportan aquets instituts de crédito: pero com sa base principal es la solidaritat cristiana, es á dir, l' amor al próxim traduhit á la práctica, y com segons l' article tercer de sos Estatuts sols s' admeten com socis als vehins que gosin de tots sos drets civils, també influeixen benéficamente en las condiciones morales dels respectius districtes.

La solidaritat ó sia la fianza d' un pera tots y de tots pera un, qu' es lo que procura lo crédito pera aquestas asociaciones, podria fer por al comensament als vehins millor reputats d' un poble, destorbantlos pera que entressin en la *caixa*. Y n' obstant, la solidaritat es precisa pera obtenir los empréstitos necessaris, y á mes no ofereix cap perill, segons ho ha demostrat la experiencia, suposant naturalment que las *Caixas* no s' apartin de las reglas fonamentals recopiladas per M. Raiffeisen.

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Los vegetals vius com adobs.

Motiva 'l present escrit una consulta d' un de nostres apreciats subscriptors de Badalona, á qui ha arribat al seu oïdo que en Mataró y Sant Vicens de Llavaneras han obtingut un re-

sultat excel·lent de las vinyas, plantanthi llentías y soter-rantlas.

La llentía no es exigent en clima, si bé prefereix lo sech, encara que siga un xich fret. Necessita terrenos fluixos calcáreo-argilosos ó granítichs (saulonenchs). La época mes convenient pera sembrarla es al hivern, si 'l clima es atemperat y en primavera si fos massa fret. Es un gran adob vert.

La práctica de soterrar vegetals vius, cuan han arribat á sa complerta creixensa, pera que per descomposició cedeixin al terreno tots los elements nutritius que contenian, fou coneguda ja en la antiga Roma, y ha sigut posteriorment aconsellada, en virtut dels curiosos experiments deguts á distingits agrónomos.

Aquesta classe d' adobs obra sobre tots los terrenos, y molt especialment sobre 'ls que posseheixen ja alguns principis nutritius y son un xich calents. Sa aplicació es l' únich medi de posar en cultiu terras complertament estérils.

Las plantas destinadas á servir d' adob, deuen ser de vegetació exuberant; que possehescan gran quantitat de tanys y fullas y que prengan la major part de sos elements nutritius de la atmósfera, y molt poch del terreno.

Los vegetals mes apropiats pera aquest objecte, son: las *faberas*, que contenen gran quantitat de principis nitrogenats; los *llubins*, que 's desentrotllan perfectament en terrenos lleugers ó fluixos, y son aixís mateix molt rics en nitrógeno; los *fajols* també abundants en matèrias nutritivas; la *colza* que als bons materials que suministra, uneix la condició de ser económicament la adquisició de sas llevors, y la poca quantitat d' ellas que es necessari emplear; y últimament, altre munió de plantas que 's desentrotllan en poch temps y necessitan pochos cuidados de conreu.

L' empleo d' aquestos adobs exigeix que la sembra se fassi á aixam y lo mes primerench possible y bastant espessa, pera que 'l número de vegetals que neixin siga molt considerable. Cuan las plantas han arribat al complert desentrotllo de sas fullas, se procedeix á soterrarlas, á fi de que retornin al terreno lo que n' han tret y además lo que han prés de la atmósfera.

Si 's deixessin florir y granar, no retornarian al terreno lo que n' havian tret y si menos de lo que haurian xuc-clat —T.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Comptes galans.—Nos digueren los periódichs ministerials d' aquestos últims dias, que la recaudació del passat mes d' Octubre, havia excedit en alguns millons, á la d' igual mes del any passat; volentnos significar la bona administració del actual Govern. Molt nos complauria semblant noticia, si ella al mateix temps no significués, lo sacrifici que s' exigeix al poble contribuent, superior á las sevas forsas sino anava seguida de la trista realitat de veure apoderarse l' Estat de centenars de fincas que 's venen al públich encant; lo qual significa als ulls del observador que han sigut agotadas las forsas del pays productor, á benefici dels pochos escullits que viuhen á sas costas.

També pogueren dirnos, mes procuran callarho, que en lo mateix mes lo deute flotant pujá dotze millons, fent aumentar lo deute per aquest concepte á la important quantitat de 112,400,000 pessetas.

Tots los governs han promés que no aumentarian aquest deute: mes aixó ho diuen quan la discussió del presupost, pera que aquest passi mes fàcilment, y obtinga l' aprobació dels Cossos colegisladors. ¡Pobre pays quanta carga van posant sobre tas espatllas, sens mirar si tas forsas poden ó no aguantarla!

Contagi.—En algunas comarcas de Sicilia, particularment en la provincia de Catania, s' ha presentat una epidemia colérica en las gallinas, que es contagiosa també als coloms, ánechs y altrás aus de corral, aixis com als cunills. Lo período de la incubació de la malaltia es bren, d' algunas horas, y en alguns cassos es fulminant en molt poch temps.

Las aus mortas de la malaltia tenen á las vintiquatre ó trenta sis horas la carn de color roig fort y despedeix molt mala olor. S' han ensajat varis remeys, sublimat corrossiu (10 centígrams per 1,000 grams de aygua), lo sulfonat de quinina y l' aygua fenicada, sens obtindres cap resultat satisfactori pera combatir la malaltia. Tan sols s' ha observat que evita l' contagi la observancia de higiene desinfectant los corral, cremant las aus mortas y 'ls excrements, donant pera menjar grans y aygua bullida, y aislant rigorosament totas las aus que 's sospiti tingan la malaltia.

Es de notar que en diferents paratjes ahont actualment hi ha aquesta epidemia en las aus de corral, l' any anterior foren invadits del cólera, causant molts victimas als vehinats respectius.

Filoxera.—Segons nostres informes y per experiments verificats en lo vehí poble de S. Just Desvern, resulta per desgracia certa la noticia de la presencia de la filoxera en aquella comarca.

Insecticida-Cullell.—Com indicarem en lo número anterior, lo diumenge, dia 21 del corrent, alguns individuos del «Centre de Contribuyents» del vehí poble de Sant Andreu de Palomar, junt ab lo senyor Cullell, inventor d' un insecticida contra la filoxera, y algunas personas peritas, passarem

á examinar una vinya filoxerada, alguns de quals ceps foren medicats ab dit insecticida en lo mes de Setembre prop-passat, pera ferse càrrech dels resultats obtinguts. De la detinguda y minuciosa observació que 's feu, pogué demostrarse que 'ls ceps tractats ab lo líquit Cullèll están, en general, lliures de filoxera, havent adquirit las arrels dels mateixos un vigor y una forsa vital que 'ls ha permés en tant curt espay de temps cicatrisar las feridas fetas per dit insecte. Los ceps no tractats continúan plens de filoxera.

Lo mateix pogué observarse á Badalona, lo dijous prop-passat, dia 25, ahont se medicaren també ab lo mateix líquit varis ceps que han quedat completament nets y curats de dita plaga, estantne plens d'ella los ceps del voltant.

Avuy devém assistir al reconeixement d'altres vinyas á Mollet del Vallès, operadas també ab lo mateix procediment. De totas aqueixas probas ne donarém detalls en lo número vinent de L'ART DEL PAGÉS.

Molt nos alegrariam que 's confirmessin plenament las bonas noticias sobre l' insecticida Cullèll, puig es una qüestió de gran transcendencia pera la salvació de la nostra amenassada viticultura.

La filoxera matant lo ceps americans.—Segons dihuen de Velez-Málaga, los ceps americans que 's plantaren are fà dos anys s' están morint atacats per la filoxera. Los ceps son Riparias.

Malestar.—Ja no es solzament á Catalunya ahont los desacorts dels gòberns centralisadors, deixan sentir sos desastrosos efectes. No son ja 'ls industrials los únichs que 's queixan de la falta de tranzaccions comercials: los agricultors, aquells que tan favorecuts s' havian de veurer pels tractats comercials derrerament celebrats, també 's queixan, no ja sols aquí, sinó en altrás regions.

Vegis en proba d' aixó, lo que diu un colega de Valencia:

«Pobles de la Ribera.—Anguniosa es la situació de tots los pobles de la Ribera, y si no milloran los preus á que 's cotisan en la actualitat los grans y altres fruyts de sas terras, será dintre de poch insostenible de tot punt.

Tenim desconsoladoras noticias de Sueca, Cullera, Benifayó, Alcira, Alberique y altrás poblacions ahont la crisis se presenta d' un modo terrible y la fam se prepara aquest hivern.

També en Denia, están sufrint cruelment á causa de la depreciació de la pansa, per no haverhi compradors. Un vehí que s' atrevía fer algunas compras y embarcar per son compte, morí de repent al rébrer carta de Lóndres, en la que li participavan la pérdua suferta per haverse tingut que vendre á menos de la meytat del preu á que li costá »

Lo dia 7 de Desembre se posarán á la venda en la Guardia d' Urgell, varias fincas per deutes de contribució territorial y sal.

L' alcalde de Sarreal en virtut d' expedient de premis débits de contribucions del 84 al 85, publica edictes de primera subasta de fincas rústicas y urbanas que afectan á 24 propietaris d' aquell municipi.

Igual anunci publica per débits á la contribució del 85 al 86, de subastas de fincas que afectan á altres 24 propietaris.

Per lo dia 23 d' aquet mes estava anunciada la venda al públich essent per deutes á la contribució de varias fincas del poble y terme d' Ibars d' Urgell.

També per la mateixa causa lo dia 15, tingue lloch la subasta de algunas fincas en lo poble de Tahús.

En lo poble de Viñola lo dia 19 del present mes se subasta també una finca per deutes de contribució.

Segons *El norte de Aragón* passen de 9000 las fincas adjudicadas á la Hisenda en la provincia de Huesca per deutes de contribucions.

Lo 27 d' aquest mes se verificará la subasta de 7 fincas, sitas en lo terme de la vila de la Granodella per deutas á la contribució de consums.

Nova seda.—Un periódich de Puerto-Rico dona compte en los següents termes del descobriment d' una nova fibra textil:

Comensa á ocupar la atenció del mon científich y també del mon industrial, un producte vegetal que, en opinió dels inteligents y segons los ensaigs practicats en San Salvador, ha de competir ventatjosament ab la seda fins ara coneguda y que donan los richs cues de que, 's diu, som deutors á la Xina. L' origen de la nova materia, que s' ha anomenat la nova seda americana, es també un cues que viu en un arbre que 's troba en abundancia en las serras que atravessa la República de San Salvador, en Centre América, y que va ser descubert en 1880 per lo doctor Guzmán. Lo arbre ahont forma sa botxa ó sach aquest notable insecte, es lo *Tecoma sideroxylum*, especie de gesamí molt comú en los boscos de la América Central. La longitud de cada sach es de 35 á 70 centímetros, haventni per lo tant alguns que midan prop de dos peus. Las fibras d' aquesta seda, examinadas ab lo microscopi, semblan cilíndricas, transparents, y recordan los mes hermosos *Tussahs* de la India; la seda continguda en l' interior del sach es blanca y 's troba desprovehida de goma, pero la cuberta exterior es un poch gomosa y de color de crema.

Gracias als escrits dels senyors Blodget y Deau, los diaris de Méxich y del Sud dels Estats-Units aconsellan que s' estudihi los medis de propagació del arbre que produheix la nova seda, y confían que tindrà bon éxit son cultiu en las colonias que 's van á fundar en los voltants del Canal de Panamá»

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Artesa de Segre.—En aquesta vila l' Ajuntament ha acordat establir una fira en los dias 27 y 28 de Desembre de cada any,

Montblanch.—L' alcaldia anuncia que durant los dias 6, 7 y 8 del próxim Desembre se celebrarán las acreditadas firas de bestiar de totas menas.

Tremp—D' una correspondencia de Tremp, preném lo següent párrafo que publican un colega, lo qual posa de manifest la miseria en que está sumida aquella comarca.

«La situació de la montanya es trista y deplorable, y la miseria amenaça fins á casas que relativament gosavan de bona posició. La depreciació que

ha tingut lo bestiar, que fins á mal vendre no hi ha qui 'l compri, y las malas cullitas, son la causa primordial d'ella; pero acaban d' assolarla 'ls usurers que portan interés de tres duros y mes per onsa, com aus de rampinya s' apoderan dels pochos productes de las casas, y per pochos céntims se fan duenyos de las millors fincas. D' aquí que no puguin pagar las contribucions y que sian molt los que vegentse sense pa pera menjar, y voltats d' acreedors que no poden pagar, y de comissionats d' apremis pera las contribucions que no poden satisfacer, abandonin sos pochos ó molts bens y emigrin á Fransa en busca d' un jornal ab lo que puguin atendre á sa subsistencia. La Conca 's ressent y molt de la miseria de la montanya y no tardará en participar d' ella, puig paralisada la venda del vi, úich producte sobrant del país per no tenir sortida per la montanya, y no venir á buscarlo de la part baixa de Catalunya los culliters ja no saben com cubrir sos compromisos, y tenint plens los cellers de ví, han d' acudir als usurers que son los que fan son Agost en aquestos calamitosos temps».

CALENDARI DEL PAGÈS.

NOVEMBRE.

Arbres.—Poden ja ferse plantadas y esporgarse.

En los fruyters no sols s' han de tallar las ramas secas y sobreras sino que també se ha de traure la escorsa y pell morta de las socas y ramas principals.

Oliverars.—Las olivas comensen á pendre color, y se fá oli de las que cahuen.

Vinyas.—Se trafega lo vi

IMPRESA DE VÍCTOR BEROÓS Y FELIU, TAPINERÍA 17.—BARCELONA.